

Kriminalisztika 2.

A nyomozás fogalma, helye, szerepe – kriminalisztikai szempontból

Péceli Ádám

Legfőbb Ügyészség

Terrorizmus, Pénzmosás és
Katonai Ügyek Főosztálya

Kriminalisztika

A nyomozás fogalma & szerepe

A nyomozás fogalma

- **ÁLT:** valamely **MÚLTbeli** történés feltárása, megismerése az esemény, cselekmény által okozott **ELVÁLTOZÁSok** alapján
- „investigatio” – vestigium – lábnyom, nyomdok, nyomvonal; „in vestigio”: vki / vmi nyomában, nyomolvasás
- az **állatok helyének megállapítása** nyomaik alapján [talajra gyakorolt fizikai hatásból olvas: milyen irányba, milyen gyorsan, hányan, stb.]
- **spec. megismerési folyamat:** az okozatból az okozás folyamata és az okozó (kiléte) is megismerhető
- Eleinte vadászok, nomád állattartók – praktikus tudás, nem elméleti tudomány
- Később: „nyom” fogalma kiszélesedik: tárgyi elváltozások, eszköznyomok, emberi pszichikum elváltozásai (emlékek)
- Gyakorlati élettapasztalat mellett: **tudományos megismerés**
- **Technikai fejlődés:** látens nyomok előhívása (közvetlenül nem érzékelhető mikronyomok)

Kriminalisztika

A nyomozás fogalma & szerepe

A nyomozás fogalma – XIX-XX. század

retrospektív ténymegismerés – retro (visszafelé) + spectrum (néz, tekint)

tények jellege és megismerés célja szerint 3 csoportba;

- 1. egyéni érdek vezérelt** (vadászat, oknyomozás, családfa-kutatás, stb.)
- 2. Hivatás és szakszerű egyéni nyomozás** – magándetektívek – kidolgozott eszközök és módszerek szerint , rendszerint méltányolható és jogos egyéni érdek mozgatója (tanú felkutatása polgári perben, bizonyítékok összegyűjtése, hitel & fizetőképesség vizsgálata)
- 3. Hatósági | állami nyomozás:** büntető bírósági eljárás előkészítése – központosított szervek (rendőrség, csendőrség), jogszabályban rendezett feladatkör, kényszerítő eszközök, eljárási garanciák (bírói engedély)

Bizonyítási szabályok megsértése pl. [USA] ,fruit of the poisoned tree'

Kriminalisztika

A nyomozás fogalma & szerepe

A nyomozás célja

- **Bűncselekmény** bizonyítása | kizárása & **büntetőjogi felelősség** megállapítása | kizárása
- **TETT & TETTES**
- **Múltbeli** események megismerése – azok **jelenben** érzékelhető nyomai alapján
- A cselekmény nyomai + elkövető kiléte, felderítése, elfogása
- Vádról vádhatóság, bűnösségről bíróság dönt – őket kell meggyőznie a nyomoknak
- **EZÉRT:** nyomok gyűjtése, kezelése, azokól levont következtetések – többi hatóság számára is követhetően, érthetően, ellenőrizhetően

EZEKET biztosítja:

1. Szemléleti egység (azonos fogalmak azonos jelentése)
2. Eljárások-módszerek azonossága (pl. szakértői vizsgálatok)
3. Nyomozás-szervezés: szervezetek tevékenységének összehangolása, koordinálása (pl. forró nyomos üldözés)

Kriminalisztika

A nyomozás fogalma & szerepe

A nyomozás és azt megelőző eljárások | a büntetőeljárásjogban

I. Nyomozás:

- rendszerint ezzel indul meg a büntetőeljárás (kivéve: magánvád, előkészítő eljárás)
- Alapja: bűncselekmény egyszerű gyanúja | későbbi gyanúsítás: megalapozott gyanú
- Egyszerű gyanú: bűncselekmény elkövetésére utaló adatok, információk
- Forrása: feljelentés | hivatalból való észlelés (tipikusan: már megindult nyomozás keretében)

II. Előkészítő eljárás:

- nyomozást megelőző szakasz, büntetőeljárás része
- új Be. iktatta be, 2018.07.01-től létezik – Be. 339 - 347.§§
- Alapja: egyszerű gyanúról nem lehet dönteni – CÉLJA: gyanú megalapozás | kizárás
- Forrása: TIGY | hivatalból szerzett adatok | elutasított feljelentés

III. rendészeti felderítés – titkos eszközök

- érintett tudta nélkül és valós idejű [ezért „különleges” eszköz – ld. Be. 214.§ (1)]
- Nyomozás előtt | előkészítő eljárásban | nyomozás során – leplezett eszközök
- Nyomozás előtt: NEM bűnüldözési célból (hanem: objektumvédelem, megbízhatósági vizsgálat, bűnmegelőzés)
- Bűnüldözési célú: CSAK Be.: a.) engedély nélkül b.) ügyészi engedéllyel c.) bírói engedéllyel

Kriminalisztika

A nyomozás fogalma & szerepe

Leplezett eszközök

- **I. Engedélyhez nem kötött:** együttműködő személy, puhatolás (& OSINT), csapda, jelleget leplező nyomozó (helyettesítő személy), titkos megfigyelés (KÍVÜLRŐL – jármű, helyszín, tárgy), dezinformáció, lehallgatás előkészítése (minimális tech adatok megszerzése – NEM a tartalom)
- **II. Ügyész engedélyéhez kötött:** fizetési műveletek megfigyelése (monitoring), nyomozati alku (eljárás megszüntetése együttműködés esetére), hozzájárulással alk. Megfigyelés (sértett fenyegetése esetén – uzsora, kapcs.erőszak, zaklatás), álvásárlás (minta-bizalom-elfogás), fedett nyomozó, álvásárlás + együttműködő v nyomozó, fedőokirat, fedőintézmény (szervezet), fedőadat
- **III. Bíró engedélyéhez kötött:** hely megfigyelése (BELÜLRŐL), átkutatása, info rdsz megfigyelése, küldemény megismerése, lehallgatás

Kriminalisztika

A nyomozás fogalma & szerepe

Az előkészítő eljárás („előzetes felderítés”)

- Nyomozó hatóság, ügyészség folytatja
- **Célja:** gyanú megállapítása | kizárása
- **Forrása:** Hivatalból szerzett | feljelentésben közölt | TIGY során keletkezett
- Alkalmazható **engedélyhez nem kötött leplezett eszközök:** együttműködő, rejtett figyelés, info gyűjtés, kommunikációs „előkészítő” adatok megszerzése
- Alkalmazható **ügyészi engedélyes:** fizetési műveletek megfigyelése, álvásárlás, fedett nyomozó
- Alkalmazható **bírói engedélyes:** minden
- **6 | 9 hónapig** tarthat – nyomozó hatóság önállóan, de 2 havonta tájékoztató ügyészség, szükség szerint iratbemutató
- Vége: **megszüntetik** (gyanú kizárható, célja nem érhető el, ideje lejárt) | **VAGY nyomozást elrendelik**
- Megszüntetés esetén a beszerzett adatok **bizonyítékként nem használhatók fel (!)**

Kriminalisztika

A nyomozás fogalma & szerepe

Feljelentés elutasításának okai:

1. a cselekmény **nem bűncselekmény**
2. a bcs. **gyanúja hiányzik**: maga a feljelentés alapján megkérdőjelezhető az abban közölt adatok hitelt érdemlősége – önellentmondó, köztudomással ellenkező, hatság hivatalos tudomásával ellentétes
3. büntethetőséget | büntetendőséget **kizáró ok** állapítható meg – és ez a feljelentésből is megállapítható
4. halál, elévülés, kegyelem folytán **megszűnt** büntethetőség
5. a cselekményt **jogerősen elbírálták** (res iudicata, ne bis in idem)
6. magánindítvány, feljelentés vagy LÜ rendelkezése [Btk. 3.§ (3)] **hiányzik**
7. **nem közvádas eljárásra** tartozik
8. **joghatóság hiánya**
9. Spec: **együtműködő gyanúsított** – jelentősebb érdek az együtműk. Mellett, mint a felelősségre vonás mellett
10. Spec: **fedett nyomozó** - Be. 224.§ (1) bekezdése – b.kizáró ok, IV: emberölés, maradandó fogy., felbujtás

Kriminalisztika

A nyomozás fogalma & szerepe

A nyomozás kriminalisztikai szempontból

Menete sematikusán:

- 1. tudomásszerzés múltbéli eseményről (pl. feljelentés)
- 2. adatok, információk, bizonyítékok összegyűjtése, eljárási cselekmények
- 3. konklúzió, eljárás befejezése (megszüntetés, vádemelés, egyéb)

Szakaszai: 1. Felderítés:

- ismeretlen körülmények tisztázása, bizonyítékok begyűjtése
- Prob: kezdeti szakasz, nem tudni minek lehet jelentősége
- **MINDEN** olyan adat / információ, amire szükség lehet – széles körű
- **Extenzív:** minden lehetséges nyersanyagot begyűjt – a bizonyítás feltételeinek megteremtése
- **Relevánsak:** ami anyagi & eljárás jogilag jelentős, de sok érdektelen adat is keletkezik
- Ügy indulása befolyásol: 10 szemtanú előtt elkövetett ölés VS azonosíthatatlan holttest
- Elkövetők elfogása – előkészítő munka, szakmai szabályok (ld. be nem avatott kóbor járőr)

Kriminalisztika

A nyomozás fogalma & szerepe

A nyomozás kriminalisztikai szempontból

Szakaszai: 2. vizsgálat („bizonyítás”):

- releváns tények igazolása, a megállapítások érvényességének alátámasztása
- Eljárásjogi szabályokhoz kötött (bizonyítás szabályai, tilalmai)
- Információk, adatok megszűrése (relevancia szerint) – értékelés, elemzés, „finomhangolás”
- Információt és adatot felváltja a bizonyíték, bizonyítékok közötti ellentmondások vizsgálata
- a bizonyítékok valódiságának, hitelességének, cáfolhatatlanságának igazolása
- a tényállás megállapításához szükséges bizonyítékok kiválogatása
- Tankönyvi példa: 1983-as szolnoki gyermekgyilkosság – kriminalisztikai hibák

Kriminalisztika

A nyomozás fogalma & szerepe

A nyomozás kriminalisztikai szempontból

Kulcsfogalmak:

- **„esemény” (v. „történés”):** gyűjtőszó – nézőpontot fejez ki: NEM MINDEN bűncselekmény
- [„akinél kulcs van, az mindent kulcslyuknak lát”]
- Bűncselekményen kívül: baleset, természeti csapás, önkézű vagy természetes halál, anyagfáradás, stb.
- **Mindig múltbeli (ld. Retrospektív)** – értesülni csak arról lehet, ami megtörtént
- **„relevancia”:** az eseményről szerzett ismeret jelentősége: milyen jogi következménye van / van-e intézkedési kötelezettség / kinél, milyen hatóságnál (pl. gyermek eltűnése)
- Adatok rendszerint NEM teljes körűek, hiányosak, torzultak
- **„rekonstruktív és korlátozott”:**
- 1. mert MÚLTBELI: nyomok egy része nem áll rendelkezésre, már nem is gyűjthető be – a rendelkezésre álló információkból kell lehetőség-variációkat, verziókat felépíteni
- 2. technikai-szakismereti korlátok (hiába van írásminta – KITŐL származik?)
- 3. jogi követelmények miatti korlátok (bizonyítás szabályai, tilalmak) – nem a TELJES igazság feltárása a cél, csak a jogilag releváns

Kriminalisztika

A nyomozás fogalma & szerepe

A nyomozás kriminalisztikai elvei

- **1. törvényesség:** NEM csak a büntetőeljárás szabályok, de módszertani, taktikai ajánlások betartása is
- Így pl.: nyomok rögzítése, tárolása, dokumentálása – ld. Zsebkendő, 1983-as szolnoki emberölés
- Más eljárási résztvevők hibáinak kiszűrése, korrekciója: pl. szakértő: önellentmondó, homályos szakvélemény
- **2. teljesség elve:** vizsgálat tárgyát képező esemény EGÉSZÉRE teljesíteni kell a nyomozást: minden elkövető minden cselekménye (ld. Még: a nyomozás „szélesítése”)
- **3. tárgyilagosság | objektivitás elve:** szubjektum kiszűrése (teljes körűen szinte lehetetlen) – megismerési folyamat, szükségszerűen szubjektív
- elfogultságtól mentesség követelménye (érvényesítése: nyomozó hatóság tagjának kizárása, bizonyítás szabályai és jogorvoslati jog)
- Terhelő | mentő körülmények egyaránt – ártatlanság vélelme

Kriminalisztika

A nyomozás fogalma & szerepe

A nyomozás kriminalisztikai elvei

- **4. gyorsaság** - információvesztés veszélye miatt (tárgyi, személyi bizonyítékok elenyészése)
- Felelősségre vonás miatt is – visszatartó erő
- **5. titkosság** – bizonyítékok, adatok védelme : KI szerezhet tudomást és **MILYEN** mértékben a folyamatban lévő nyomozás eredményeiről (ld. Még: A téгла – The departed)

Kriminalisztika

A nyomozás fogalma & szerepe

A kriminalisztikai szemlélet | gondolkodásmód

- **1. visszafelé következtet:** standard gondolkodás okból – okozat, ITT fordítva: eredményből, okozatból visszafelé az okokra
- **2. rekonstruktív:** részekből következtetni az egészre – hiányos puzzle
- **3. verziók alkalmazása:** éppen a hiányok többféle lehetséges pótlása miatt – egy okozatnak többféle oka lehet
- **4. logikai módszerek alkalmazása:** indukció-dedukció, analógia, analízis-szintézis, kombináció, elimináció, dialektika (ok-okozat)
- **5. intuíció és fantázia:** verziókban gondolkozás kreatív hozzáállást igényel
- **6. empátia:** az ügy szereplőinek szerepébe helyezkedés, beleérzés képessége
- **7. kritikus, kételkedő:** helytelen magyarázatok, verziók elvetése
- **8. tartalmi és jogi szemlélet egysége:** bizonyíték meggyőző, következtetés alapja **ÉS** törvényesen megszerzett

Kriminalisztika

A nyomozás fogalma & szerepe

Köszönöm a
figyelmet!